

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐมีภารกิจสำคัญในการพัฒนาประชากรด้านต่างๆ เพื่อให้ทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ ในด้านการจัดการศึกษาที่เป็นหัวใจหลักในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ต้องสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อันมีสาระสำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตโดยการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์ มาตรา 15 การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน มาตรา 16 การศึกษาแบ่งออกเป็นสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปี มาตรา 17 ให้มีการศึกษา ภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุ ย่างเข้าปีที่สิบหก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 11) เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้า ของการศึกษภาคบังคับ และการศึกษภาคบังคับ คือ การศึกษาชั้นปีที่หนึ่งถึงชั้นปีที่เก้า ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ, 2545 : 3)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินำมาสู่การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ทศวรรษที่ 1 พ.ศ. 2542-2551 เป็นการปฏิรูปโครงสร้างด้านการจัดการศึกษา และทศวรรษที่ 2 พ.ศ. 2552-2561 เป็นการปฏิรูปด้านคุณภาพการศึกษา โอกาสทางการศึกษาของประชาชนทุกคน ที่ควรได้รับอย่างเท่าเทียมกัน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาจากทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งนี้การปฏิรูปการศึกษา รัฐบาลมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า ทันสมัย ทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศและเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนสิบสองปี ระดับการศึกษาที่ประสบปัญหาหนักที่สุด คือ ระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากนักเรียนกำลังก้าวเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น มีความเปลี่ยนแปลง ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และการปรับตัวเข้ากับสังคม นับว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชีวิต อันเป็นผลสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความเจริญก้าวหน้า อย่างรวดเร็วในด้านวัตถุ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ขาดการคิดพิจารณาไตร่ตรองถึงคุณและโทษ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องออกทำงานนอกบ้าน มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอนบุตรหลานน้อยลง นำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เช่น การหย่าร้าง ปัญหายาเสพติด ทะเลาะวิวาท ฆ่าตัว

การขายบริการทางเพศ เป็นต้น(ภัสสร ลิมานนท์ และคนอื่น ๆ. 2538 : 4-5) ในด้านการดำเนินชีวิต ประชาชนและเยาวชนขาดการขัดเกลาจิตใจ เข้าวัด ทำบุญและฟังพระธรรมคำสั่งสอน พัฒนาด้านจิตใจ ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ช่วยหล่อหลอมจิตใจให้เป็นคนดี อันเป็นแก่นแท้แห่งการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ 8 ประการ คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 7) สถานศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติสำคัญที่สุด ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตาม ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา เป็นกระบวนการ ที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาที่จะช่วยให้นักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ และจบหลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมส่งผลโดยตรงต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะนักเรียน ที่ออกกลางคัน เรียนไม่จบหลักสูตรตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับและเรียนไม่จบหลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีนักเรียนออกกลางคัน ปีการศึกษา 2546-2551 ระดับประถมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 704 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนทั้งสิ้น 3,536 คน และระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย มีจำนวนทั้งสิ้น 1,997 คน รวมทุกระดับชั้นมีนักเรียนออกกลางคันทั้งสิ้นจำนวน 6,237 คน จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีนักเรียนจำนวนมากที่ต้องออกกลางคัน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับ มัธยมศึกษาที่มีจำนวนมากถึง 5,533 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. 2551 : 18) เนื่องจากปัจจัยทางสังคม ครอบครัว ตัวนักเรียนและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่งผลโดยตรงให้นักเรียนต้องออกกลางคัน นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญในการจัดการศึกษาที่ทุกฝ่าย ควรให้ความสนใจและร่วมมือกัน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหายังเป็นรูปธรรม

จากสภาพปัญหาและข้อมูลที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการติดตาม แก้ไขปัญหานักเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษา และปรารถนาที่จะแก้ไขปัญหานักเรียนออกกลางคัน อย่างเป็นรูปธรรม ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ น่าจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ต่อผู้ปกครอง ต่อนักเรียน และต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ในการนำข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัย ที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนางรอง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ไปแก้ไขปัญหการออกกลางคันของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนว มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนแตกต่างกัน
2. ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนว ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว สภาพแวดล้อมในชุมชน สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และด้านสื่อเทคโนโลยี ที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน
2. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันอย่างตรงประเด็น อันจะส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่พึงพอใจของสังคมโดยรวม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดขอบเขตของเนื้อหา ดังนี้

- 1.1 ปัจจัยด้านครอบครัว
- 1.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในชุมชน
- 1.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

1.4 ปัจจัยด้านสื่อเทคโนโลยี

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 221 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 35 คน ครูที่ปรึกษาจำนวน 172 คน และครูแนะแนว จำนวน 14 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. 2553 : 1-7)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง แบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

3.1.1.1 ผู้บริหาร

3.1.1.2 ครูที่ปรึกษา

3.1.1.3 ครูแนะแนว

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1.2.1 ขนาดใหญ่

3.1.2.2 ขนาดกลาง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัย หมายถึง เหตุอันเป็นเครื่องหนุนให้เกิดผลที่ทำให้นักเรียนออกกลางคัน

2. การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษาภาคบังคับ หรือเรียนไม่จบหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ ไม่นับรวมการย้ายโรงเรียน ถึงแก่กรรม และนักเรียนมีอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคัน หมายถึง สภาพการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ที่เป็นสาเหตุให้นักเรียนออกกลางคัน 4 ด้าน คือ

3.1 ด้านครอบครัว หมายถึง สถานภาพของบิดามารดา ผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ของครอบครัว พฤติกรรมของนักเรียน ระยะทางและการเดินทางไปโรงเรียน

3.2 ด้านสภาพแวดล้อมในชุมชน หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เช่น สังคมเมือง สังคมชนบท เศรษฐกิจ อาชีพ ค่านิยมและลักษณะทางสังคมของชุมชน

3.3 ด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน หมายถึง การบริหารงาน บรรยากาศในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ทุนการศึกษา และระบบสาธารณูปโภค ของโรงเรียน

3.4 ด้านสื่อเทคโนโลยี หมายถึง การใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ของนักเรียน การเขียนแบบที่ผิด ๆ จากสื่อ การถูกล่อลวงจากอินเทอร์เน็ต การใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัย และการป้องกันปราบปรามจากเจ้าหน้าที่รัฐ

4. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนางรอง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอนางรอง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

6. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง สถานภาพการปฏิบัติงานในโรงเรียน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

6.1 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ หัวหน้าฝ่ายการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานการบริหารทั่วไป ที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

6.2 ครูที่ปรึกษา หมายถึง ครูประจำชั้น หรือครูที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการบริหารจัดการห้องเรียน และดูแลนักเรียน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

6.3 ครูแนะแนว หมายถึง ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และที่รับผิดชอบงานแนะแนว ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

7. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยแบ่งตามเกณฑ์จำนวนนักเรียน จำแนกเป็น 2 ขนาด ดังนี้

7.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนขนาดใหญ่

7.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก